

MARIA VAN HOVE

GROOTMOEDER

L. OPDEBEEK -:- UITGEVER -:- ANTWERPEN

Grootmoeder

Grootmoeder woonde alleen in haar huisje.

Vader had al zoo dikwijls gezegd: « Kom toch bij ons wonen », maar grootmoeder wilde niet.

Ze kon niet scheiden van haar kamertje en haar meubeltjes.

Eens in den herfst begon grootmoeder te kuchen en te hoesten. Ze haalde moeilijk adem en haar borst piepte.

— Grootmoeder zal misschien ernstig ziek worden, zei moeder ongerust. Ze kan nu toch niet langer alleen in haar huisje blijven.

— Neen, antwoordde vader, ze moet bij ons komen. Vader ging naar grootmoeder toe. Eindelijk kreeg hij haar toch mee.

— Maar als ik beter ben, keer ik weer naar mijn huisje terug, verzekerde de oude vrouw.

't Was gelukkig, dat grootmoeder nu bij ons was, want ze werd ernstig ziek. Wel drie weken lag ze dag en nacht te bed. Nu konden moeder en mijn oudere zuster haar oppassen.

Vader deed ook wat. Hij ging grootmoeders meubeltjes stelen! Maar hij zou ze aan grootmoeder ook weer teruggeven.

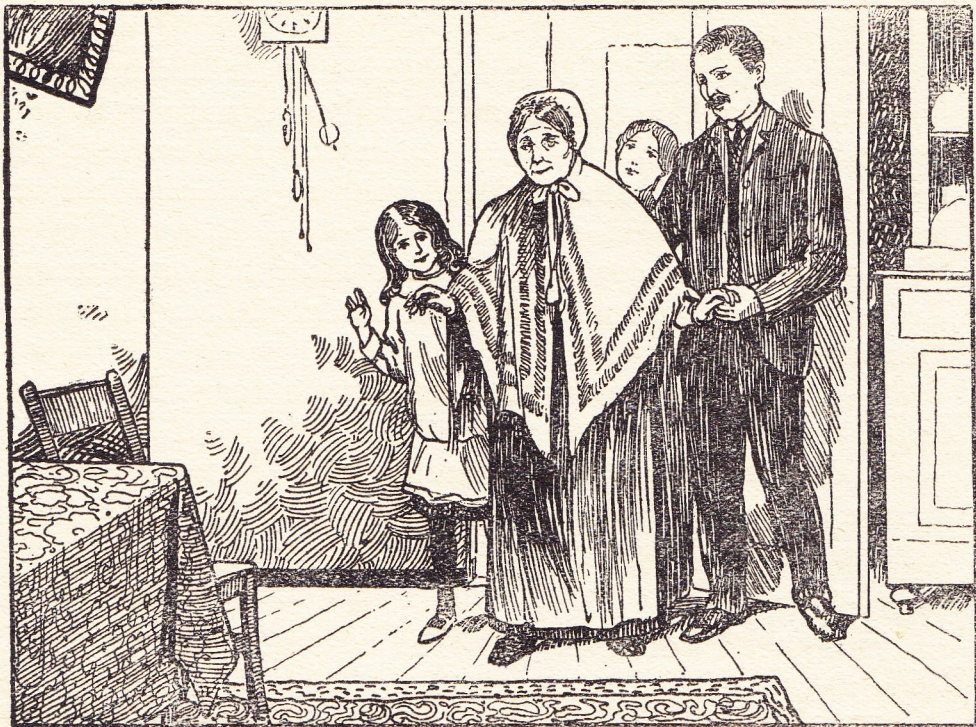
— Grootmoeder moet bij ons blijven wonen, zei hij tot moeder. Boven is er nog een groote kamer leeg. We zullen daar al haar meubeltjes zetten en dan is het juist, alsof ze nog in haar vroeger huisje is.

En vader deed zoo. Zonder dat grootmoeder het wist, werden al haar meubeltjes verhuisd. O! wat stonden ze netjes op onze kamer. Op den vloer lag grootmoeders tapijt, te midden stond haar tafel, en rond de tafel of tegen den muur schikte moeder de stoelen en den zetel. In den hoek werd haar kasje geplaatst, bij de schouw haar stoofje met den zwart

verlachten kolenbak en de glimmende, koperen tang. Aan den wand hingen de schilderijen en platen, de spiegel en de oude klok. Als die klok sloeg, sprong er een deurtje open en kwam er een koekoek naar buiten, die luid « koe-koek, koe-koek » riep.

Grootmoeder werd gelukkig beter en de dokter zei, dat ze haar slaapkamer verlaten mocht.

— Ik ben dankbaar voor al uw goede zorgen en uw liefde, sprak ze tot moeder en vader. Maar ik zal toch blij zijn, als ik weer tusschen mijn eigen meubeltjes zit.

— Dat kunt ge nu al, zei vader. Kom maar eens mee! Hij bracht grootmoeder naar de bovenkamer.

Verwonderd bleef het oude vrouwtje staan. Ze sloeg de handen in elkaar.

— Droom ik nu! riep ze. Maar neen, dat is mijn tafel... dat mijn stoof... mijn kas... dat zijn mijn stoelen, mijn platen en schilderijen! O! nu begrijp ik alles. Gij zijt brave kinderen. Ge hebt mijn eigen kamertje in uw huis gebracht!

— Juist, sprak vader. We mochten u niet langer alleen

laten wonen. Nu zijt ge hier thuis, en ge leeft toch bij ons. Als ge wilt, kunt ge hier komen zitten in uw eigen zetel. En ge zijt dan temidden van uw dierbare meubels.

Grootmoeder had de tranen in de oogen.

— Zoo ben ik opperbest tevreden, zei ze.

En grootmoeder bleef bij ons. Wij ook waren blijde, want we beminden grootmoederke.

Dikwijls vertelde ze ons allerlei uit den ouden tijd, toen er nog geen treinen waren en geen rijwielen en automobielen, en geen gaslantaarns en wat al niet. Of ze sprak over de oude school, waar de kinderen met pluimen schreven en zelf de houtblokken mee brachten om vuur te maken in de stoof.

Grootmoeder kende veel raadsels en grapjes en deed ons soms zoo hard lachen, dat we er pijn in den buik van kregen.

En wat er al niet uit den zak van grootmoeder kwam! Hadden wij een griffeltje of een potloodje nodig, we vroegen er haar een. Aan de jongens gaf ze knikkers, aan de meisjes bikkels. Of grootmoeder die voorwerpen dan kocht? vraagt ge. Neen, maar zij vond ze dikwijls in huis of in den hof en raapte ze dan op. Want, dacht ze, ik kan er mijn kleine gasten blij mee maken. 't Waren dus griffels, potloodjes, marbels of bikkels, die wij zelf verloren hadden.

Ik moest iedere week voor grootmoeder snuif halen. Dan gaf ze mij vijf centen en een duitje. Dat duitje was voor mij.

Maar er kwam een droevige tijd. Grootmoeder kloeg al lang over haar oogen. « Mijn gezicht neemt met den dag af », zei ze treurig.

De dokter zei tot vader, dat er een vlies over grootmoeders oogen groeide en dat ze geheel blind worden zou. « Maar », voegde hij er bij, « ge moet grootmoeder dan naar het hospitaal brengen. Een oogmeester zal die vliesjes wegnemen, zoodat het vrouwtje weer zien kan. »

Ik herinner 't mij nog goed. 't Was op een Zaterdag namiddag, dat grootmoeder weenend op een stoel neerviel en riep: « Nu ben ik heelemaal blind. Ik zie niet meer! Ach, kindertjes, nu kan ik u niet meer zien... en uw vader en moe-

der niet meer ... en mijn meubeltjes niet meer... en de bloemen... niets, niets zie ik meer! »

De tranen rolden haar over de wangen. Wij begonnen ook te schreien. O! wat hadden we diep medelijden met haar. We sloegen onze armen om haar hals.

— Grootmoeder, niet weenen! riep mijn broerke. Ik zal u bij de hand nemen en overal rond leiden.

— En ik zal u voorlezen uit schoone boeken, zei een mijner zusters.

En zoo beloofde ieder wat.

Maar vader zei nog iets anders, dat ons hoop gaf.

— We zullen grootmoeder naar het hospitaal te Gent brengen. Er zijn nu vliezen over grootmoeders oogen, maar een knappe dokter kan die weg nemen en dan kan grootmoeder weer goed zien.

's Maandags vertrok grootmoeder. Vader en moeder brachten haar weg. Wij kusten haar goeden dag. Dan hielp vader haar in een rijtuig, dat naar de statie reed. Grootmoeder zou een maand wegblijven! Een maand, hoe lang! Dien dag waren wij allen heel stil. 't Huis scheen ons zoo leeg toe. En toen we 's avonds naar bed gingen, dachten we, hoe grootmoeder nu in dat vreemde hospitaal lag. Ik hoorde mijn zusje snikken en ik veegde ook een traan weg. Zeker weenden ook wel mijn broerkes. Wat later kwam vader aan ons bed. Hij was uit Gent teruggekeerd.

— Uw moeder blijft bij grootmoeder, zei hij. De dokter heeft gezegd, dat hij de vliezen wegnemen kan. We moeten dus goede hoop hebben.

Vervelende dagen kwamen er nu. Moeder en grootmoeder weg! Wel was onze oudste zuster heel goed voor ons... maar wij voelden 't gemis toch.

Na twee weken kwam er een telegram. Toen vader 't gelezen had, riep hij vroolijk. « Goed nieuws. Een der oogen is gelicht, dat wil zeggen, de dokter heeft het vlies weggenomen en grootmoeder ziet met dat oog weer heel goed. »

O! wat waren wij blij. We sprongen en dansten als echte wilden!

Nu 't ander oog nog. Weer een week later kreeg vader een brief. Toen zag hij droevig.

— 't Ander oog is mislukt, zei hij. De dokter moet het wegnemen en er een glazen in zetten. 't Is zeer spijtig, maar toch is grootmoeder niet meer blind. Ze ziet met een oog.

Eindelijk waren de vier weken om. Op een Zaterdag avond zou moeder met grootmoeder terugkeeren. Vader ging hen naar Gent halen. Wij dachten, dat er aan dien dag geen eind zou komen. Wat duurde hij lang! Wel honderd keer keken we naar de klok. Maar deze tikte net als anders, niet trager en niet vlugger. Wij mochten om zes uur naar de statie gaan. We stonden er al om half zes. Mijn broer vroeg wel drie maal aan een man of de trein van Gent nog niet kwam. Die man werd op 't laatst wat kwaad en zei: « Als de trein komt, zult ge hem zien. » Eindelijk kwam de trein en zagen we hem dus ook. Veel heeren en dames kwamen uit de statie. Wij keken scherp toe. We zagen vader, moeder en grootmoeder niet. Zouden ze niet meegekomen zijn? Maar we vergaten, dat grootmoeder maar langzaam stappen kon.

— Daar, daar! riep mijn broer. En wij allen riepen: « Daar, daar! »

Ja, grootmoeder kwam nu, tusschen vader en moeder, die haar bij den arm hielden. Wat juichten wel!

— Dag kindertjes! zei grootmoeder. Nu kan ik u weer zien. Wat ben ik blij! En ja, ze weende van vreugde.

Vader riep een koetsier. Grootmoeder werd in 't rijtuig geholpen. Wij konden er niet allen bij. Mijn oudste broer moest te voet naar huis; hij liep met 't rijtuig mee... ja ik geloof dat hij er achter aan hing... en dat was toch gevaarlijk. Ik zat bij den voerman op den bok. Dat was iets anders dan vier weken geleden, toen de koets naar de statie reed. Weldra waren we thuis. Wij omringden grootmoeder. Haar linkeroog zag er zoo aardig uit. Het bleef altijd maar stijf staan, zonder eens links of rechts te kijken.

— 't Is een glazen oog, zei grootmoeder. Maar met mijn rechter kan ik goed zien.

Wij konden het bijna niet gelooven. We moesten het

zeker weten. De een stak eenige vingers omhoog en riep: « Grootmoeder, hoeveel vingers steek ik omhoog? » Een ander hield een boek voor grootmoeder en vroeg: « Wat heb ik in mijn hand? » Mijn broer ging op één been staan en zei: « Grootmoeder op welk been sta ik nu? »

Maar grootmoeder wist alles.

— Ja, ja, ik kan weer zien, zei grootmoeder. Ik heb vier vervelende weken achter den rug. Ik moest altijd maar te bed liggen met een doek over mijn oogen. De dokter heeft me eenige malen weggemaakt, juist of ik dood was... Daar weet ik natuurlijk niets van. Maar nu zie ik toch weer! Wat ben ik blij, wat ben ik blij!

— Komaan, kinderen nu is 't genoeg! zei vader. Grootmoeder is zeer moe, ge moet haar wat met rust laten.

— Och, laat ze maar doen! sprak grootmoeder. Ik ben zoo gelukkig, dat ik mijn lieve kinderen weer rond mij heb.

Ja, grootmoeder zag weer... natuurlijk met één oog. Ook droeg ze een grooten bril. Ik moest dijkwijs een draadje om

den nijper en de haken winden, die anders den neus en de ooren pijn zouden doen. 's Avonds nam grootmoeder haar glazen oog uit de holte.

— Ja, ja, ik kan een van mijn oogen 's avonds uit- en 's morgens aandoen, juist als mijn jak of mijn rok, zei grootmoeder soms lachend.

Grootmoeder is nu dood.

Ik was al groot geworden en woonde in een andere stad. Op een avond kreeg ik een telegram. Wat schrok ik, toen ik las: « Grootmoeder stervende. » Mijn grootmoeder lag op sterven! Zoo ineens, zoo plotseling! ik liep rap naar de statie. Er was juist een trein, om naar huis te reizen. Wat viel de tijd mij lang! De trein reed me veel te traag, en hij stond zoo dikwijls stil. Eindelijk kon ik uitstappen. Haastig verliet ik de statie. Mijn broer haalde mij af. Hij zag zoo droevig.

— Hoe is het met grootmoeder? vroeg ik.

Mijn broer zei eerst niets.

— Spreek toch! hernam ik.

— Grootmoeder... is... gestorven, antwoordde hij.

De tranen sprongen me in de oogen. Zwijgend gingen wij heen. Ik moest nu niet meer hard loopen.

— Hoe is dat toch zoo rap gekomen? vroeg ik dan.

— Grootmoeder begon eergisteren te hoesten. Gisteren bleef ze te bed. Wij haalden den dokter. Hij schudde 't hoofd. Dezen middag werd grootmoeder ineens erg ziek. Ge moet de familie verwittigen, zei de dokter. Wij hebben toen ook aan u een telegram gestuurd... maar 't was te laat.

Ja 't was te laat! Ik zou grootmoeder niet meer levend zien.

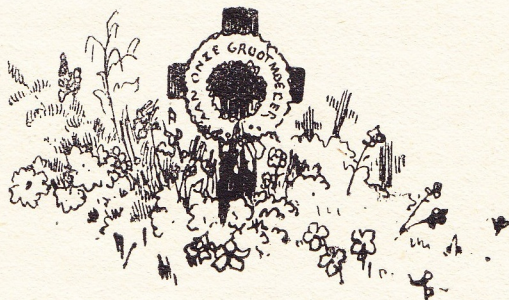
Een kwartier later was ik thuis. Moeder kwam naar mij toe. Haar oogen waren rood van 't weenen.

Moeder bracht mij naar een bovenkamer. Ze nam 't laken van 't bed weg. En nu zag ik grootmoeder terug. Ik kuste haar op de koude, bleeke wang. Nu was grootmoeder geheel blind...

— Brave, lieve grootmoeder, zei ik snikkend. En ik keerde met moeder terug naar beneden.

Veel vrienden en kennissen namen aan de begrafenis deel, want grootmoeder werd door ieder bemind.

Van tijd tot tijd bezoek ik grootmoeders graf. Er staan lieve bloemen op, dezelfde bloemen, waarvan de goede vrouw zooveel hield. En haar portret hangt in mijn kamer. Dikwijls kijk ik er naar en denk ik terug aan de dagen, waarvan ik u nu verteld heb, toen ik nog een kind was.

Een laffe streek

Willem en zijn makkers Pieter en Antoon hadden in den hof een tent gemaakt. Vier stokken in den grond en een oud tafelkleed er over... en de barak was gereed. Gelukkig waaide het niet, want de wind zou 't kraam van de jongens rap omver geblazen hebben.

De knapen speelden voor of kermis. Eerst vertoonden ze allerlei kunsten, waarnaar Willems zusjes Marie en Florence

moesten zien. Pieter verrichtte wel den schoonsten toer. Hij zou op zijn hoofd staan met zijn beenen recht omhoog... en hij viel op zijn neus, die nog al hevig bloedde. Willem haalde een emmer water, Antoon leende zijn zakdoek en zoo kwam de neus weer in orde. Alleen was hij wat dikker geworden.

't Spel werd voortgezet. Maar de jongens zouden nu iets anders laten zien. Willem fluisterde zijn vriendjes wat in 't oor en Pieter en Antoon hadden 't grootste plezier.

— Ja, dat zullen we doen! zei Antoon. Wat zal er gelachen worden!

Willem droeg den emmer water in de tent en Pieter maakte een gat in 't kleed.

— Meisjes, zei Willem, nu moet ge eens door dat gat kijken. Ge zult dan iets zien, dat ge in uw leven nog niet gezien hebt.

Marie en Florence waren zeer nieuwsgierig.

— Ge kunt wel samen kijken! riep Antoon. Het gat is groot genoeg. Madams, het schoonste van heel de voor!

De meisjes gingen met 't gezicht voor 't gat staan. De drie jongens, die in de tent waren, hielden den emmer vast... en flap! ze wierpen hem leeg op de beide zusjes, die druipnat werden.

Wat schrokken Marie en Florence! Ze gingen weenend in huis. De jongens schaterden van 't lachen. O! wat hadden ze een plezier over hun laffe streek. Want 't was een laffe streek nietwaar! Hadden ze elkaar nog nat gegooit... dat mocht ook niet... maar meisjes, bahl!

Hun plezier duurde echter niet lang. Moeder kwam in den tuin. Ze was boos.

— Is dat spelen! zei ze. De meisjes zijn doornat. Pieter en Antoon, vooruit, weg uit mijn hof! En gij Willem, in huis! Vandaag komt ge niet meer buiten.

Moeder wierp heel 't kraam omver.

— Breng eerst die stokken en het kleed weg, gebod ze tot Willem. En dan binnen!

De voor was weggebroken. Pieter en Antoon gingen

beschaamd heen. Pieters wangen zagen nog rooder dan de buil op zijn neus.

Marie en Florence moesten een ander kleed aantrekken. Willem zat met een zuur gezicht in de kamer.

— Schrijf maar eens een lange les uit uw boek, zei moeder.

Dat was een andere kunst dan water gooien.

Kreupele Jan.

Op onze school ging er een arme jongen, wiens rechter been korter was dan het linker. Hij moest met een kruk gaan. Jan — zoo heette hij — was echter altijd vroolijk. Het speelt

hem wel, dat hij op den koer niet met de anderen kon loopen en springen, maar hij vermaakte zich al, wanneer hij het zijn makkers zag doen. Niet, dat hij traag was. O! neen, hij kon rap gaan met zijn kruk, maar springen en draven kon hij toch niet.

Neel van den bakker schold Jan eens uit, en nog wel met een spotwoord over de kruk. Toen kreeg Jan de tranen in de oogen, maar hij zei toch niets. Eenige andere knapen hadden het echter gehoord. Ze zouden juist om het vlugst loopen. Neel wilde ook meedoen, doch hij mocht niet.

— Ge zijt een lafaard, zeiden de makkers.

Ge scheldt Jan uit. Jan kan het toch niet helpen, dat hij kreupel is.

Neel had er zeker wel spijt van, want den volgenden dag deed hij iets waardoor hij weer ieders vriend werd. Toen allen pas in school zaten begon het hard te sneeuwen. De kinderen vonden dat natuurlijk heel plezierig. Wat zouden ze na vier uur heerlijk spelen! Maar 't waaide ook erg en de wind joeg de sneeuw tegen de huizen.

— 't Is een sneeuwstorm, zei de meester.

Om vier uur was de wind nog heviger.

— Jongens, weest voorzichtig, sprak de onderwijzer toen ze de school verlieten. Wie niet stevig op zijn voeten staat, valt omver.

Wat zou de arme Jan nu doen! Hij stond niet stevig op zijn teere voeten. Neel echter had een paar flinke, kloeke beenen. Die viel niet licht. En wat deed Neel?

— Zet Jan eens op mijn rug, zei hij. Ik zal hem naar huis dragen. Anders zou hij vallen.

Men zette Jan op Neels breeden rug. Hij zat er goed hoor! Hij sloeg zijn armen om Neels hals.

De anderen hielpen ook een handje. Een droeg Jans kruk, een tweede zijn boekentasch, en eenige anderen hielden hem vast. En zoo vertrokken ze.

De wind blies geweldig. Oei, oei! riep hij. Maar hij kon Neel niet omver gooien. Die lachte hartelijk met al de boosheid van mijnheer den wind.

— Laat hem maar blazen! zei hij. Jan zit ge goed? vroeg hij.

— Ja, Neel, opperbest hoor!

— Vooruit dan maar!

Ons kreupel vriendje woonde nog al ver. Neel begon te zweeten; zeker was hij wel wat moe, maar hij wilde het toch niet zeggen. En hij hield het vol, ook!

De bakkerszoon moest toch een sterke gast zijn.

— Ginder komt mijn moeder! zei Jan.

Ja, de vrouw was ook bang geworden voor haar jongen. Ze kwam wel wat laat.

— Mijn klok is zeker achter, zei ze. Gij zijt brave jongens.

— Ik draag hem tot zijn huis! riep Neel. En hij deed het ook.

Niemand wilde nu nog aan 't gebeurde van den vorigen dag denken. Neel was weer de vriend van allen... en niet 't minst van Jan.

Raadsels

't Regende. De druppels kletterden tegen de ruiten. Voor het huis lagen al groote plassen. En wat zag de hof er droevig uit!

Ida, Johanna en hun broer Flip moesten nu in de kamer blijven. En 't was juist verlof.

— Die vervelende regen! zei Flip. Waarom moet het ook juist vandaag regenen!

— Gisteren was het zulk schoon weer en we moesten toen in school zitten, gromde Johanna.

— En eergisteren en eer-eergisteren en al zoo lang was 't schoon weer, sprak Ida. En nu het geen klas is, kunnen we niet naar buiten.

Moeder hoorde de kinderen zoo klagen.

— Dat zal wel helpen, zei ze lachend. 'k Wed, dat de regen zal ophouden, omdat gij zoo bromt. Maar dan zullen de boeren weer ontevreden zijn, want die verlangden naar regen. 't Is al zoo lang droog geweest.

— Maar moeder, als de regen nu toch nog gewacht had tot morgen! sprak Flip. Dan is het weer school.

— Wel zeker, jongen, zeg maar hoe ge 't wilt! Maar 't zal u niet veel helpen. Wel, wel, drie groote kinderen, die zich vervelen, omdat het regent. Ze hebben geen boeken en geen speelgoed. Ze moeten nu maar boos naar buiten of op hun vingers kijken.

— Ik speel niet gaarne in huis, zei Ida.

— Ja maar, zóó klagen, dat wil ik ook niet, hernam moeder. Plezierig gezelschap voor mij! O! wat ben ik blij, dat het vandaag verlof is!

De kinderen werden toch wat beschaamd.

— Willen we elkaar eens raadsels opgeven? vroeg Johanna.

— Wel ja, doet dat eens! zei moeder. Ik zal beginnen.

Groen zijn de muren

En wit de burenen,

Bruin zijn de knapen,

Die in de kamertjes slapen.

Wat zou dat wel beteekenen?

— Ik weet het! riep Flip. Een appel!

— Juist! antwoordde moeder lachend.

— Hoe kan dat? vroeg Ida.

— Wel die muren zijn de groene schil, de witte burenen het vleesch en de bruine knapen de pitten.

Nu begrepen de meisjes het ook.

't Was thans Flips beurt om een raadsel te zeggen.

— Voor wien moet de koning zijn hoed afnemen? vroeg hij.

— Voor den haarsnijder! riep Johanna, want anders kan de koning zijn haar niet laten knippen.

— Hoe schrijft ge water met twee letters? vroeg Johanna. Noch Ida, noch Flip wisten het.

— 't Is toch gemakkelijk! verzekerde Johanna. Ik zal eerst wat anders vragen. Hoe noemt ge bevroren water?

— Wel ijs, antwoordde Flip. Ha, nu weet ik het. Ik kan water met twee letters schrijven: ij en s, ijs. IJs is ook water, maar bevrozen.

Welken hoed zet niemand op 't hoofd?

Een vingerhoed.

MARIA VAN HOVE

GROOTMOEDER

en andere verhalen

L. Opdebeek - Uitgever - Antwerpen